

RÉSUMÉ

Après un court précis sur la généalogie en tant que science spéciale, les auteurs proposent un certain regard du point de vue archivistique.

Le matériel, réalisé par un archiviste — docteur en sciences historiques — et un prêtre — un vrai historien et généalogiste —, comporte une étude généalogique d'une ancienne famille roumaine, Birsana, provenant, du nord du pays, de la province historique de Maramureș.

Les fondements de l'examen généalogique ci-présent sont fournis par des documents conservés dans les dépôts des Archives d'Etat.

P R É C I S

After a short presentation of the genealogy as a special science of the history, the authors suggest that the archivists should consider more thoroughly this direction.

To support their statements, the two specialists, an archivist, Doctor in History, and a priest having genuine research abilities, provide a genealogical study on an old Romanian family, Birsana, from Maramureș, in the Northern Romania.

The basis of the above mentioned genealogical research is represented by the documents kept mostly within the Archives; this proves the great cooperation possibilities between the archivists and the genealogists.

Mihai Eminescu și Ion Creangă. Efigii pe sigilii și medalii.

MARIA DOGARU

Reprezentanți de seamă ai spiritualității românești, Mihai Eminescu și Ion Creangă sînt omagiați și în acest an prin ample manifestări. Cum se știe, acelea legate de comemorarea centenarului Eminescu, desfășurate în 1989 sub egida UNESCO, continuă cu acțiunile prilejuite de împlinirea a 140 de ani de la nașterea sa, fapt care face ca printr-o fericită coincidență omagierea poetului să se înlanțuie cu aceea a lui Ion Creangă, întrucît lista personalităților sărbătorite în 1990 pe plan mondial se deschide cu numele marelui povestitor român.

Parte integrantă a patrimoniului spiritual românesc, sigiliile și medalioanele, purtînd girul izvorului autentic, aflate în strînsă legătură cu toate laturile culturii unei epoci sau alteia, se află desigur într-un raport direct cu informațiile documentare însumate în fondurile și colecțiile arhivistice.

Printre comorile de preț incluse în patrimoniul sfragistic românesc se numără și sigiliile personale ale lui Mihai Eminescu. Conform practicilor timpului, marele scriitor a utilizat sigilii menite să valideze corespondența și înscrisurile personale.

Deși poetul n-a utilizat frecvent acest mijloc de validare majoritatea scrisorilor trimise de el fiind doar semnate, s-au păstrat o impresiune sigilară cu inițialele ce îl individualizează și un inel sigilar care îi este atribuit cu certitudine.

Impresiunea amintită se conservă pe una din cărțile provenind din biblioteca personală a poetului, respectiv pe volumul al doilea al lucrării *Oeuvres complètes*, de Blaise Pascal¹. Această lucrare cu profil istoric aflată

¹ Lucrarea a fost editată de Gh. Lahure et Cie Paris, Librairie de T. Hachette et Ce, 1860, 671 p.

până de curind în patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare², din nefericire astăzi pierdută (a ars în incendiul din decembrie 1989), se număra printre cărțile pe care fratele poetului, Matei Eminescu, le-a oferit Universității din București cu precizarea că au aparținut marelui poet³.

Impresiunea sigilară se afla pe fila de gardă (Fig. 1), fiind aplicată cu tuș negru în colțul superior⁴. Avind o formă octogonală (dimensiunile 15/13 mm), sigiliul are pe margine un chenar realizat prin trasarea a două linii drepte iar în centru siglele M E redade (distanțat și nu sub formă de

monogramă) cu litere de tipar subliniate printr-un mic ornament avind forma unei ramuri stilizate.

Inelul sigilar provenind de la Mihai Eminescu poate fi admirat de toți cei care vizitează casa memorială Vasile Pogor⁵ din Iași. Cercetind acest inel — pecete, se constată că este vorba de un sigiliu obișnuit care se distinge totuși prin unele elemente particulare.

Piesa se prezintă astfel: o verigă de aur cu diametrul de 18 mm, încrustată cu diamante, avind la partea superioară un ornament format din trei brațe, care susține un medalion oval (cu dimensiunile 5/10 mm) confecționat din același metal, încadrind la rindu-i piatra semiprețioasă de culoare roșie (rubin) de asemenea de formă ovală. În centrul pietrei este incizată (deci inelul este destinat sigilării cu ceară) o monogramă formată din cele două litere caligrafiate care amintesc numele marelui poet (M și E)⁶. Privind cu atenție prețiosul izvor sigilar, constatăm ornamentația perlata care înconjoară monograma. Într-adevăr, cercetind imaginea în poziție inversă (cu litere răsturnate), apare evidentă forma unui medalion incluzind o coroană închisă.

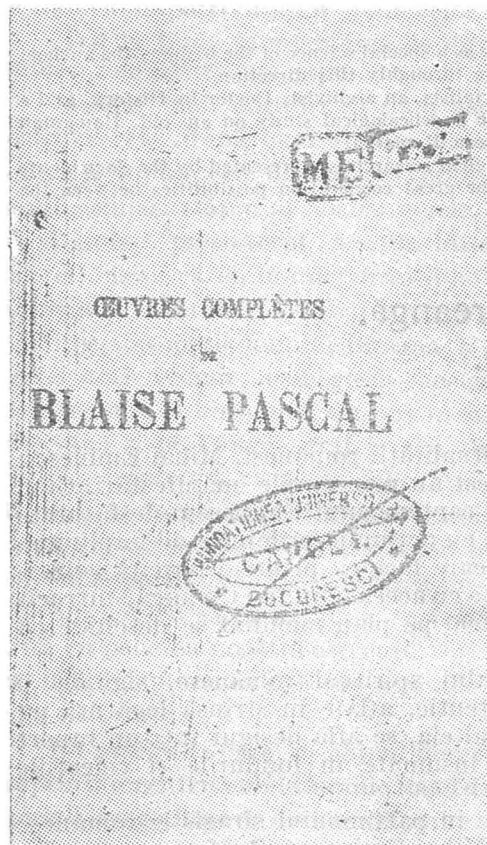

Fig. 1 Pagina de gardă a operei lui Blaise Pascal

² Se conservă sub cota 084/16800 C. S. inv. 110279.

³ Vezi Ion Stoica, *Biblioteca lui Mihai Eminescu*, în „România Literară”, 3/1975, f. 15.

⁴ Această impresiune a fost semnalată de cercetătorul Ion Stoica, *op. cit.*

⁵ Vasile Pogor s-a născut la Iași în 20 martie 1806; și-a făcut studiile la Paris; a ocupat succesiv importante funcții: membru, apoi președinte al Curții de Apel din Iași, deputat și vicepreședinte al Camerei Deputaților, primar și prefect al Iașilor, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice; împreună cu T. Maiorescu, T. Rosetti, P. Carp, I. Negruzzi a fondat Societatea „Junimea”.

⁶ Acest inel sigilar a fost prezentat și de Filofteia Rînzîș în „Magazin Istoric”, nr. 12 (273), 1989, p. 40; Vezi și Grațiani Juncan, *Mihai Eminescu. Prietenii și Contemporanii*, București, 1986, p. 60—62.

Această surprinzătoare situație evidențiază faptul că posesorul inelului sigilar (ori realizatorul lui) n-a știut să coreleze cele două elemente reprezentate, respectiv inițialele numelui cu ornamentul de pe margine, întrucât ar fi fost firesc ca cele două litere să fi fost gravate astfel încât coroana să apară deasupra lor. Cum în această epocă în țara noastră se confecționau în mod curent inele chiar foarte prețioase din punct de vedere al reprezentării⁷, nu putem crede că este vorba, în ceea ce privește înfățișarea inelului sigilar provenind de la Mihai Eminescu, de o greșeală sau de neîndeminarea meșterului pecetar. Explicația constă, după opinia noastră, în faptul că piatra pe care au fost incizate literele M E a avut o altă reprezentare. Este posibil ca inelul să-l fi primit Mihai Eminescu de la familie și să-l fi gravat voit într-o poziție întoarsă, astfel încât coroana⁸ să fie disimulată. Această posibilă anulare a coroanei ar putea constitui expresia voinței posesorului de a-și afirma principiile democratice ce-l caracterizau, principii pe care le-a respectat toată viața.

Diametrul rondei sigilare (neobișnuit de mic pentru un inel bărbătesc) ne întărește convingerea că este un inel sigilar primit (posibil) în dar de la mama sa în anii studiilor universitare. Modul în care sînt realizate cele două extremități ale rondei care susțin medalionul în care este montată piatra, dovedește o anumită înclinație spre cochetărie, desigur aceasta fiind specifică femeilor și totodată virstei tinere.

Privind în ansamblu cele două vestigii sigilare provenind de la Mihai Eminescu, trebuie să subliniem faptul că ambele dovedesc preocuparea de a se exprima concis doar numele. Mihai Eminescu, ca și oamenii de carte ori cei angajați în lupta pentru prefaceri înnoitoare⁹, a evitat să-și graveze în sigiliu compoziții heraldice prețioase, compoziții întinse de regulă în sigiliile membrilor familiilor situate pe primele trepte ale ierarhiei sociale. Cît privește raportul dintre cele două sigilii, considerăm că inelul sigilar a fost purtat de poet în tinerețe¹⁰, în timp ce matricea, cu care a fost realizată impresiunea conservată pe cartea lui Pascal, a fost utilizată la vîrsta maturității.

Înainte de a face unele referiri la medaliile dedicate în mod expres Luceafărului poeziei românești, amintim faptul că Mihai Eminescu s-a numărat printre oamenii vremii care au cunoscut semnificația unor astfel de izvoare și au înțeles rolul pe care îl aveau medaliile în transmiterea, peste decenii și veacuri, a mesajului realizatorilor lor. Contextul în care Eminescu a dovedit acest fapt îl constituie desigur evenimentul din 1871, cînd tinerii veniți din toate colțurile Daciei au aniversat împlinirea a

⁷ Numeroasele reprezentări și matrice sigilare (oficiale și personale) ce s-au păstrat dovedesc acest lucru. Vezi lucrările Emil Vîrtosu, *Din siglografiia Moldovei și a Țării Românești*, în *Documente privind istoria României*, Introducere, vol. II, p. 333–801; Maria Dogaru, *Sigilii mărturie ale trecutului istoric*, Buc. 1976, 286 p; Maria Dogaru, *Sigilii orășenești din epoca modernă și contemporană*, Buc., 1978, 221 p.

⁸ Acest element are în heraldică un rol deosebit fiind un principal însemn al puterii, evocînd de fapt organizarea statală sau un înalt rang social, vezi *Dicționar al științelor speciale ale istoriei*, Buc., 1981, p. 90.

⁹ Vezi Gh. Cristache, „Maria Dogaru, *Documente de metal privind revoluția română din 1848*, Buc., 1989, p. 50–98

¹⁰ Ne întărește această convingere și faptul că sigiliul de scris se apropie ca factură de reprezentarea gravată în impresiunea care îl desemnează pe Gheorghe Eminovici, tatăl poetului (impresiune în ceară roșie, conservată pe o chitanță, semnată de acesta pentru Constantin Hurmuzache). Vezi Filofteia Rinziș, *op. cit.*

400 de ani de la ctitorirea mănăstirii Putna, edificiu înălțat prin vreaa lui Ștefan cel Mare între anii 1466—1469. Cei peste 3000 de participanți la această largă reuniune de suflet au exprimat recunoștința neamului față de domnitorul care a înălțat paloșul pentru apărarea țării sale, în ciuda vicisitudinilor vremii asigurând Moldovei un statut juridic de independentă.

Cum se știe, la Putna, în ziua de 15/27 august, s-a ținut și primul congres al studenților români din București, Viena, Transilvania și Moldova de Nord.

Prin modul de desfășurare și conținutul acțiunii, Congresul studențesc ținut atunci s-a transformat într-o grandioasă manifestare a unității tuturor românilor¹¹.

Oficialităților prezente la manifestare li s-au oferit medalii. Medalia avind diametrul de 36 mm (greutate de 2 gr.), înfățișează pe avers columna lui Traian—însoțită de cuvintele: **UNITI SUNTEM IN CUGETU UNITI IN DUMNEDIEU**”, Pe reversul piesei s-au consemnat — denumirea asociației și data constituirii : **J UNIMEA ROMANA ACADEMICA PUTNA 15 AUGUST 1871**. Ea este confecționată din argint și a fost difuzată de tinerii români aflați la studiu la Viena.

Desigur, Mihai Eminescu, care s-a implicat atât de mult în organizarea manifestării, n-a rămas străin de realizarea medaliei. Cunoscind atracția deosebită dovedită de tinărul poet față de istoria țării sale, inclinăm să credem că el se numără printre cei care au decis asupra reprezentării gravate pe aversul piesei. Însemn cu o profundă semnificație pentru istoria românilor, Columna lui Traian evoca plastic originea comună a tuturor locuitorilor din fosta Dacie, unitatea fiind elementul de bază al luptei pentru împlinirea idealului întregirii naționale.

Cea de a doua medalie difuzată la Putna în august 1871 (cunoscută deci și de Mihai Eminescu) a fost bătută după unii autori prin grija studenților bucureșteni, după alții ea a fost oferită de Mihail Kogălniceanu în numele tinerilor studioși din Iași.

Confecționată din argint sau bronz, avind forma rotundă și diametrul 35 mm (grosimea 2 mm), această piesă a cuprins pe ambele fețe doar text. Pe avers s-au scris locul și data manifestării: **MONASTIREA PUTNA 15 AUGUST 1871; RIVNITORII GLORIILORU STREBUNE MEMORIEI LUI ȘTEFANU CELU MARE**¹².

Trecind la analiza succintă a unor piese medalistice dedicate de-a lungul vremii celui care a șlefuit în opera sa atât de strălucitor idealul românesc, trebuie să relevăm faptul că prima emisiune dedicată marelui scriitor a fost realizată chiar în anul morții sale. Deosebit de rară, piesa se păstrează în puține exemplare, fiind astăzi cunoscute doar câteva, conservate în colecția Muzeului de istorie națională și în patrimoniul Casei memoriale Mihai Codreanu din Iași¹³.

¹¹ Vasile Curticăpeanu, *Formarea națiunii române și a statului național unitar*, Buc. 1974, p. 70—71.

¹² Ioan Dogaru, *Ștefan cel Mare în medalistica românească*, Buc., 1987, p. 15.

¹³ Această medalie a fost cunoscută publicului larg prin articolul lui Victor Macarie publicat în „Magazin Istoric” (20/18.V.1985). A fost apoi descrisă în programul manifestărilor organizate de secția Botoșani a Societății Numismatice Române (cu prilejul centenarului Eminescu 1989).

Pe aversul medaliei este înfățișat bustul poetului, reprezentat în profil spre dreapta, și inscripția MICHAEL EMINESCU 1849—1889¹⁴.

Avînd ca sursă de inspirație fotografia realizată de Jean Bieling, la Botoșani, cu doi ani înainte de moarte poetului, chipul gravat ne readuce în memorie epoca de maturitate. Cum se știe, la acea dată figura atît de luminoasă odinioară era puternic marcată de tragismul vieții ce i-a fost hărăzită.

Datele inserate alături de efigie se cer explicate. Gravarea numelui cu „ch” era urmare a faptului că deși procesul reformării scrierii românești se încheiase¹⁵, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza procedîndu-se la înlocuirea alfabetului chirilic cu cel latin, se mențineau încă unele reminiscențe.

Faptul că în registrul „Junimii” nașterea poetului era consemnată la 20 decembrie 1849-Botoșani a condus la notarea eronată a anului nașterii 1849 în loc de 1850. Această greșeală a putut fi corectată după ce în anul 1892 s-a descoperit la biserica Uspenia din Botoșani actul de botez în care se specifica data nașterii 15 ianuarie 1850.

Medaliile au diametrul diferit : cele de bronz, 30 și 20 mm ; cele din argint, 24 și 20 mm ; iar un număr mai redus, din aur , 20 mm.

Este semnificativ faptul că publicul a fost informat asupra emiterii medaliei prin inserarea unor știri în ziarele „Universul” (28 iunie), „Curierul Românesc” (20 iunie), „Fintina Blanduziei” (2 iulie).

În ceea ce privește locul gravării, cum pe exemplarele de argint există doi delfini (marca românească), trebuie să acceptăm ideea că aceste medalii au fost bătute (cel puțin cele din argint) în țară¹⁶.

Aastă medalie este importantă intrucît este primul document de metal care îl omagiază pe Mihai Eminescu și acest lucru s-a concretizat chiar în anul în care „Luceafărul” poeziei noastre a trecut în neființă.

Cea de-a doua medalie închinată lui Mihai Eminescu s-a emis la inițiativa gălățenilor. Voind a comemora, în 1909, trecerea a două decenii de la moartea poetului, un grup de admiratori din acest important port dunărean a luat inițiativa organizării unor ample manifestări. Din dorința de a atrage un public cît mai larg, s-a lansat un apel¹⁷.

Gălățenii au decis totodată să emită o medalie cu prilejul comemorării celor două decenii care au trecut de la dispariția poetului. În vederea concretizării acestei hotărâri s-a alcătuit, de asemenea, un „Comitet de organizare”, care a lansat liste de subscripție însoțite de un alt apel.

„La 16 iunie a.c. se implinesc 20 de ani de la moartea celui mai mare poet al țării noastre, Mihai Eminescu. Dacă acum două decenii, cînd pămîntul a primit în sinul său corpul „nepăsător și rece”, puțini își dădeau seama de marea pierdere ce suferea România prin tîmpuria lui moarte astăzi numele lui Eminescu flutură pe buzele tuturor. Nu există bibliotecă, cît de modestă, care să nu-i aibă scrierile, nu vei găsi copil de școală să nu știe cine a fost Eminescu.

¹⁴ Studiul în care piesa la care ne referim a fost inclusă îl datorăm numismatului Mihai Corncai, secretarul Societății Numismatice Române — secția Fotoșani, Vezi și A. Smaranda, *M. Eminescu. Medaliiile comemorative*, în „Manuscriptum”, 2 (1989), p. 16.

¹⁵ Emil Vîrtosu, *Paleografia româno-chirilică*, Buc., 1968, p.196-216.

¹⁶ Această idee a fost avansată de Nicolae Curdon în cadrul comunicării susținute la Societatea Numismatică Română, în octombrie 1989.

¹⁷ Arh. St. Buc., fond Mihai Eminescu, 11/88.

Pe cînd însă alți poeți, de o valoare mai mică, au fost glorificați încă din viață, pentru ca după moartea lor să-i învăluie uitarea, Eminescu dimpotrivă, cu cît vremea trece devine mai căutat, mai admirat, zeificat. Poeziile lui au fost traduse în mai multe limbi străine și au minunat prin puterea concepției lor.

În dorința de a perpetua amintirea a 20 de ani de la moartea sublimului poet, subesemnații ne-am luat însărcinarea să batem o medalie comemorativă de 40 mm care va cuprinde :

a. pe verso : chipul poetului Eminescu

b. pe revers : o ramură de laur și o harfă cu următoarea strofă din poezia „La steaua” :

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie
Era, pe cînd nu s-a zărit
Azi o vedem, și nu e.

Chipul poetului va purta pe cap o cunună de lauri, după cum el însuși și-a exprimat dorința, în una din poeziile sale :

„Voiu cînd m-or duce îngerii săi
Palida-mi umbră în albul munte
Să-mi pui cununa pe-a mea frunte

Și să-mi pui lira sub căpătii (Poezia dedicată

„Amicului F. I.” și publicată în „Proză și Versuri” editată de V.G. Morțun)”.

Medaliile vor fi bătute în bronz aurit, argintat, aurit fin, argintat antic, bronz oxidat, argint și aur curat.

Prețurile vor fi de 1, 2, 50, 20 și 200 lei.

În acest scop ne permitem a apela la frumoasele dv. sentimente românești ca unul ce fără îndoială sinteți admirator al lui Eminescu rugîndu-vă să binevoiți a face cît mai multe subscrieri printre cunoscuții dv. pentru ca în chipul acesta amintirea poetului să rămînă neștersă din inima tuturor.

Binevoiți a cunoaște totodată că prisosul provenit din subscrierea acestor medalii se va depune la fondul ce se va stringe pentru înălțarea unei statui marelui poet.

Vă rugăm ca după ce veți face cît mai multe subscrieri să ne trimiteți anexată lista împreună cu suma subscrisă spre a vi se putea transmite medaliile francat.

Toate listele împreună cu corespondența purtată cu această ocazie vor forma un dar care se va depune la biblioteca universității din Iași sau la Academia Română ca amintire. Sumele se pot remite prin mandat poștal sau cec de bancă : corespondența trebuie francată chiar de autorități spre a nu fi siliți s-o refuzăm din cauza dublării de taxe.

Pentru orice trimiteri de bani, corespondența etc. se va adresa D-lui August Frățilă, profesor și senator de Galați, casierul comitetului.

Primiți vă rog onorate domn, încredințarea dosebitei noastre considerațiuni.

Comitetul de organizare :

dr. Alexandrescu Neculai ; magistrat Angelescu G. ; magistrat Botez Corneliu ; căpitan de marină Botez Eugen ; Jean Bart ; avocat Buzdugan C. Z. ; profesor Calmuschi C. ; avocat Crețulescu Gr. ; magistrat

Drăgănescu G.; profesor Forțu Grigore; avocat Orleanu C.; magistrat Hamangiu C.; profesor Frățilă August; avocat Trancu Gr. Iași”¹⁸.

Intr-adevăr, piesa bătută în 1909 cuprinde pe avers efigia inconfundabilă a poetului, încoronată cu o cunună de lauri, simbolul gloriei și al triumfului geniului eminescian, expresie a prețuirii și recunoștinței pe care generațiile ce se scurg o poartă ilustrului poet. Bustul este încadrat de două ramuri de frunze de stejar semnificând măreție și durată în timp, plastică aluzie la valoarea inestimabilă a creației eminesciene. Realizatorul a folosit ca sursă de inspirație pentru conturarea chipului, devenit atît de reprezentativ pentru literatura și cultura românească, fotografia poetului datată, aproximativ, 1884—1885.

Pe reversul medaliei s-au gravat flori de tei, o liră și un soare răsărind, simboluri care desemnează Luceafărul poeziei românești drept cîntărețul lumii de frumuseți zămislită de sufletul românesc, ca și versurile din poeziua „La steaua”, care amintesc, metaforic, însăși viața scînteietoare a poetului.

În stînga, la marginea piesei, s-au scris cu litere de mici dimensiuni locul și data gravării: Galați 1909¹⁹.

Anunțul publicat în ziarul „Universul” din 28 septembrie 1909 constituie dovada prețuirii acordate de marele public operei genialului scriitor, ca și a interesului pe care societatea românească îl manifestă față de medalii—mărturii de suflet și gînd, menite a perpetua în conștiința generațiilor faptele meritorii²⁰.

Din acest anunț aflăm totodată cine a fost artistul modelator: Th. Radivan. Este posibil ca la alcătuirea machetei și la emiterca medaliei să fi avut un rol Alexandru D. Xenopol, la acea dată profesor universitar la Iași. El a sprijinit organizarea manifestării și a rostit mai multe conferințe în legătură cu viața și activitatea lui Mihai Eminescu. A. D. Xenopol²¹ a susținut și propunerea privind tipărirea la Galați a unui volum omagial dedicat lui Mihai Eminescu²².

Menționăm faptul că la Cabinetul numismatic al Muzeului de istorie națională a României se conservă și o medalie de aur.

Din lista de suscripție difuzată de comitetul de organizare înțelegem că s-au bătut variante care erau dotate cu toartă și anou de prindere (F.g. 2).

Pe măsura trecerii vremii, piesele medalistice dedicate lui Mihai Eminescu sînt tot mai numeroase și reprezentative.

Se remarcă printre acestea medalia emisă în 1926 de Societatea „Arboroasa” din Cernăuți, pentru evocarea serbării românești din 1871²³.

¹⁸ Ibidem, II/86.

¹⁹ Această medalie a fost prezentată inițial de Victor N. Tojop, în „Buletinul Societății Numismatice Române” nr. 12 (1915), p. 16. A fost apoi inclusă în volumul datorat lui George Buzdugan și Gheorghe Niculiță, *Medalii și plăchete românești. Memoria metalului* Buc., 1971, p. 105.

²⁰ Octavian Iliescu lărgeste informațiile în legătură cu această medalie publicînd un document studiu, *Eminescu în arta medalistică*, inserat în „Studii și cercetări de numismatică” nr. VIII p. 105—107. Reproduce și anunțul din ziar, *Vezi st. Aurica Smarada M. Eminescu, Medaliiile comemorative*, în „Manuscriptum” 2(1989) p. 16.

²¹ Din comitet au mai făcut parte I. Simionescu, Dragomir Hurmuzescu și alții.

²² Vezi Al. Zub, A. D. Xenopol, *Bibliografie*, 1973, p. 51.

²³ Ioan Dogaru, *op. cit.*, p. 5.

mai lei 12 fr.

MEDALIA „MIHAIL EMINESCU”
SAȚUTĂ DE COMITETUL COMEMORATIV DIN GALAȚI

LISTA DE SUBSCRIȚIE Nr. 12

Nr. 133

NUMELE SUBSCRIPTORILOR	MEDALII SUBSCRISE					
	Brons câte 1 leu		câte 250 l. oxidate		Argint 2 25 lei	Plata 2 200 lei
	brons	argint	brons	argint	brons	argint
Dr. P. Botea C. Cărmă	-	1	-	-	1	-
Maric Adrian Petru	-	1	-	-	-	-
P. Schitulescu Spîndu	-	1	-	-	-	-
Ciprian Petrescu	-	1	-	-	-	-
" Ovidescu	-	1	-	-	-	-
" Tordineanu	-	1	-	-	-	-
" Mădărescu	-	1	-	-	-	-
M. Părgăleșcu	-	1	-	-	-	-
T. Bordeu	-	1	-	-	-	-
M. Pămpănuș	-	1	-	-	-	-
M. Sîrbu	-	1	-	-	-	-
M. Bălanescu	-	1	-	-	-	-
C. Ion Bălanescu	-	-	-	-	1	-
	12				17	
	500				17	
	17				12	

mai lei 12 fr.
neachizițat Nr. 3

10/1 fr.

17

12

mai lei 12 fr.

Fig. 2. Lista de subscripție difuzată în 1909 de Comitetul de comemorare din Galați.

Fig. 3—Medalia emisă în 1926 de Societatea „Arborcasa” din Cernăuți.

Fig. 4—Medalie bătută de Asociația Filatelieștilor din România Filiala Botoșani

Fig. 5—Medalie emisă cu prilejul sărbătorii liceului „Mihai Eminescu” din Botoșani

Pe aversul acestei medalii s-au gravat efigiile lui Ștefan cel Mare și aceea a poetului (Fig. 3). O altă piesă ce se distinge este medalionul ce poartă o reprezentare impresionantă, ca și datele 15 IVN 1941 JUNIMEA²⁴. Realizat cu o grijă deosebită, acest medalion se poate clasifica fără nici o rețineră în categoria operelor de artă.

Alte medalii amintesc expozițiile filatelice dedicate omagierii poetului sau sărbătorirea unor instituții ce-i poartă numele (Fig. 4, 5).

Desigur, în 1989, cu prilejul comemorării centenarului Eminescu, s-au emis mai multe medalii. Locuitorii din nordul Moldovei, din capitala

țării, ca și cei din orașele transilvănene, unde poetul și-a purtat pașii și gândurile, au marcat în acest mod înalta cinstită pe care neamul o poartă marelui poet (Fig. 6).²⁵

Unele dintre piesele medalistice la care ne referim evocă legăturile de suflet dintre Mihai Eminescu și Ion Creangă. Prima medalie de acest fel, gravată în 1964 cu prilejul comemorării a 75 de ani de la moartea celor doi scriitori, amintește pilduitoarea prietenie care i-a legat pe Eminescu și Creangă, preocupați amândoi să slujească cu pana și cu

vîntul idealurile popo-

lului ai cărui reprezen-

Fig. 6—Medalia emisă la Cluj în 1989 omagiind pe Mihai Eminescu.

tanți erau, prietenie apreciată a fi printre cele mai semnificative din istoria literaturii române și străine.

Avîndu-l ca autor pe Nicolae Culluri, medalia este confecționată din bronz și are diametrul de 60 mm. Pe aversul piesei s-au gravat portretele suprapuse ale scriitorilor omagiați (pe prim plan aflîndu-se efigia poetului), numele lor, în partea superioară, Mihai Eminescu, în partea inferioară, Ion Creangă, ca și ramuri cu flori de tei (coperta I).

Originală aluzie la înfrățirea celor două spirite aparte, această medalie evidențiază prin modul de compunere rolul lui Mihai Eminescu în stimularea talentatului povestitor din Humulești.

Pe reversul piesei, emisă într-un tiraj de 100 de exemplare, s-a gravat textul: 75 DE ANI DE LA MOARTEA LUI M. EMINESCU ȘI I.

²⁴ Piesa face parte din colecția lui Nicolae Curcov.

²⁵ Aurica Smaranda, *Mihai Eminescu. Medalii comemorative*, în „Manuscriptum”, nr. 1 (1989), p. 18—19.

Fig. 7—8. Medalia Eminescu—Creangă bătută în 1989 prin grija Secției Iași a Societății Numismatice Române.

CREANGĂ, precum și datele 1889—1964 — toate acestea fiind încadrate de ramuri cu flori de tei ²⁶.

Prezența florilor de tei pe ambele fețe ale piesei evocă sensibilitatea celor doi scriitori față de înnoirea naturii, și constituie o aluzie discretă la viața și creația celor doi oameni de cultură în prajma teiului binecunoscut.

O altă piesă medalistică dedicată lui Mihai Eminescu și Ion Creangă a fost emisă în 1989 la Iași. Exprimând dragostea și venerația pe care ieșenii o poartă celor doi, medalia ne invită să reflectăm asupra perioadei în care Mihai Eminescu și-a purtat pașii pe aceste străvechi și binecuvântate meleaguri.

Confecționată din tombac, medalia la care ne referim are diametrul de 60 de mm. Pe avers este reprezentată efigia Luceafărului poeziei românești, avînd ca sursă de inspirație fotografia din anii studiilor universitare. Înfățișat în profil spre dreapta, portretul este însoțit de cuvintele MIHAI EMINESCU, anii de viață 1850—1889 și data confecționării — 1989 (Fig.7). Pe revers este gravat în profil spre stînga portretul neîntrecutului povestitor Ion Creangă (Fig. 8).

Punți peste vremi, trainic liant între sufletele rîvnitoare de frumos, medaliile atestă modul distinct, am putea spune cel mai nobil și mai profund prin care țara căreia Mihai Eminescu i-a înălțat nepieritor imn de slavă a înțeles să-l omagieze. Departate de a fi doar simple semne marcînd trecerea unor ani de la naștere sau moarte, medaliile trezesc interesul față de opera și viața nemuritorului și veșnic tînărului poet.

Transpunînd în metal sentimentele de prețuire față de cei care prin muncă trudnică și talent genial au reușit să-și înscrie numele în literatura universală, medaliile devin prin vreme purtătoarele unui vibrant mesaj. Ele evocă bucuria și mîndria cu care unele așezări sau colectivități își afirmă legătura cu marile personalități.

²⁶ George Buzdugan, Gheorghe Niculiță, *op. cit.*, p. 106.